RUIMTELIJKE ADAPTATIE & DESIGN ON TOUR

VERSLAG VAN
DE BESTUURLIJKE BIJEENKOMST OVER
DESIGN THINKING EN RUIMTELIJKE
ADAPTATIE
-26 OKTOBER 2017-
-DUTCH DESIGN WEEK-

•DESIGN THINKING & RUIMTELIJKE ADAPTATIE•

26 10

We kennen ons toekomstbeeld: extremere buien, meer en langere perioden van droogte, toenemende gevolgen van hitte. Als Zuid Nederland bereiden we ons voor op de toekomst en willen we een koploper zijn in ruimtelijke adaptatie. We zijn een regio met de ambitie om de gevolgen van klimaatverandering in kansen om te zetten!

Op zoek naar andere perspectieven

Een hele regio klimaatrobuust maken is veelomvattend, taai en ingewikkeld. Een issue dat alleen door samenwerking tussen overheden en de maatschappij kan worden aangepakt. Hoe gaan we dat doen? De huidige aanpak van overheden zal niet volstaan. Een ander perspectief is nodig. Dat nieuwe perspectief kan komen van designers. Waar overheden over het algemeen de neiging hebben om de opgave technisch te benaderen, openen designers een nieuwe dimensie. Namelijk die van beleving, emotie en gedrag. En als die twee werelden bij elkaar komen, ontstaan er slimme oplossingen voor de toekomst, die beter aansluiten bij de leefwereld van mensen. En die liggen misschien ook in andere hoeken dan waar wij nu zoeken.

Samen ontdekken

We nodigden u, ook namens de andere deelnemende partijen, daarom uit op de **Dutch Design Week**. Om samen gaan te ontdekken welke nieuwe perspectieven designers ontsluiten voor ruimtelijke adaptatie. Wij kijken terug op een geslaagde en inspirerende middag. De toepassing van social design en design thinking in de wereld van water en klimaat biedt kansen om 'echte' verbindingen te maken met andere domeinen en aan te sluiten op de directe leefwereld van mensen. Wij hopen dat u zich – net als wij – blijft laten verrassen en uitdagen door design en designers en daarvoor de noodzakelijke bestuurlijke moed en ruimte creëert.

Met vriendelijke groet en tot ziens op de Dutch Design Week 2018
Johan van den Hout - Gedeputeerde Natuur, Water en Milieu van de provincie Noord-Brabant
Peter Glas - Voorzitter Noord-Brabantse Waterschapsbond en Watergraaf Waterschap De Dommel

Programma 26 oktober

12.00 - 13.00: Inloop met lunch
13.00 - 13.15: Opening
Dagvoorzitter Tracy Metz heet u welkom
13.15 - 13.35: Inleiding op wat Design Thinking kan betekenen voor maatschappelijke problemen
André Schaminée neemt u mee in de wereld van Design Thinking
13.45 - 14.00: Climate Action Challenge en the Embassy of Climate Action
Dagan Cohen geeft een introductie op 'What Design Can Do' en het project voor klimaatadaptatie
14.00 - 15.30: On tour over de Dutch Design Week
We gaan naar buiten en onder andere een kijkje nemen bij de Embassy of Climate Action
15.30 - 16.30: Wat kunnen de wereld van klimaatadaptatie en design voor elkaar betekenen?
Tracy Metz nodigt Stefan Kuks en Dick Rijken uit voor reflectie in interactie met de zaal
16.30 - 18.00: Afsluiting en borrel
Gedeputeerde Johan van den Hout en Watergraaf Peter Glas sluiten de middag af

DE BELOFTE VAN EEN ANDERE AANPAK

TRACY METZ, DAGVOORZITTER

Tracy Metz is journalist, auteur en presentator. Ze schrijft kritisch, onafhankelijk, met gezag én gevoel voor humor over architectuur, stedenbouw, natuur en landschap in onder andere NRC Handelsblad. Met meerdere boeken op haar naam (waaronder 'Zoet&Zout: Water en de Nederlanders') en als host van de live talkshow Stadsleven, zijn we met Tracy Metz als dagvoorzitter verzekerd van een goed gesprek. Een korte inleiding op de middag met Dijkgraaf Verheijen en Dijkgraaf Bleker:

WAAROM ZIJN JULLIE PARTNER IN PROJECTEN WAARIN DESIGN THINKING WORDT TOEGEPAST? WAT MAAKT HET VOOR JULLIE ZO INTERESSANT?

LAMBERT VERHEIJEN - DIJKGRAAF WATERSCHAP AA & MAAS

De gevolgen van klimaatverandering zijn dermate groot dat we in actie moeten komen om ons land klimaatbestendig te maken. Dat kunnen we niet alleen. Het is noodzakelijk om werelden te verbinden . We geloven dat designers en de aanpak van design thinking ons daarbij kunnen helpen.

ROELOF BLEKER- DIJKGRAAF WATERSCHAP RIVIERENLAND

Onze ervaring - in bijvoorbeeld de dijkinspiratietafels die wij organiseren - is dat mensen met een andere kijk op ons werk ons enorm kunnen inspireren. Dat leidt tot ideeën en oplossingen die veel beter aansluiten op de leefwereld van mensen.

ANDRÉ SCHAMINÉE

André Schaminée combineert de kracht van ontwerp en beeldende kunst met kennis van samenwerken en veranderen. Hij verbindt overheden en designers en zorgt dat het beste van beide werelden leidt tot verrassende en werkende oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.

BETEKENIS GEVEN

Waar designers goed in zijn, is om tot voorstellen te komen op basis van de betekenis die mensen geven aan een vraagstuk. In dit geval, wat betekent klimaatverandering voor jou, in je dagelijks leven? Dat is een wereld van verschil met overheden die werken aan waarheidsvinding en onderhandelen.

IJSBEREN

Dat de betekenis die klimaatverandering heeft voor mensen mist in het gesprek, is voor beleidsmakers een groot probleem in hun poging adaptieve maatregelen te realiseren waarbij de hulp van burgers nodig is, De menselijke maat ontbreekt, wat wordt geïllustreerd als je googlet op klimaatverandering.

MEER WAARHEID GAAT ONS NIET VERDER HELPEN

MAAK NAAST KENNIS RUIMTE VOOR BELEVING

Je krijgt dan vooral plaatjes van ijsberen en woestijnen. Niet echt beelden die horen bij Zuid Nederland. En er is sprake van wat we noemen the tragedy of the commons: we hebben iedereen nodig om adaptief te worden, maar als individu is onduidelijk wat het effect is van jouw bijdrage en handel je tegen het collectief belang.

DRIE STAPPEN

Het proces van Design Thinking of Social Design bevat drie essentiële stappen:

o Empatisch onderzoek. Wat beweegt mensen. Het gaat dan niet over standpunten of belangen, maar over intrinsieke motivatie.

o Reframing. Voor de één zal het een klimaatvraagstuk zijn, maar voor de ander een sociaal vraagstuk en voor weer iemand anders een economisch vraagstuk. Kunnen en durven we ook op een andere manier naar het vraagstuk te kijken?

o Prototyping. Als we op basis van het empathisch onderzoek komen tot nieuwe manieren van kijken, dan volgen daaruit mogelijke oplossingen. Designers geloven niet in first time right. Prototyping is een proces waarin gecontroleerd kan worden onderzocht wat (niet) werkt en met kleine iteratieslagen gekomen worden tot werkende oplossingen.

RUIMTE MAKEN

Het is belangrijk - en tevens moeilijk - om in een designproces zo lang mogelijk uit de oplossing te blijven. Verdieping van het vraagstuk vanuit zoveel mogelijk perspectieven legt de echte drijfveren van mensen bloot. Van betrokken ambtenaren vraagt deelname aan een designproces dat ze naast hun kennis ruimte maken voor beleving. Van bestuurders vraagt het om governance over beleidskolommen heen en om ruimte te geven aan (veelal verrassende) de oplossingen in dit co-creatieve proces ontstaan.

WHAT DESIGN CAN DO

DAGAN COHEN

In 2011 begon What Design Can Do als een platform om de internationale ontwerpgemeenschap uit te dagen om met oplossingen te komen voor een complex maatschappelijk vraagstuk, en zo te laten zien wat design kan bieden. In 2017 and 2018 focust What Design Can Do op klimaatverandering. Dagan Cohen is opgeleid als beeldend kunstenaar aan de Rietveld Academie en na een lange carrière in de reclamewereld voor zichzelf begonnen.

CLIMATE ACTION CHALLENGE

The Climate Action Challenge is een wereldwijde design competitie die ontwerpers uitdaagt om te komen met radicale innovatieve oplossingen om de gevolgen van klimaatveranderingen aan te pakken. De Challenge loopt van mei 2017 tot mei 2018. Tijdens de DDW zijn de 35 genomineerde projecten te bezichtigen.

OPTIMISTEN

'Klimaatverandering is een enorm en uiterst belangrijk thema dat de aandacht verdient van de creatieve gemeenschap. Zo'n thema heeft het gevaar in zich erg zwaar te worden. Maar dat is niet de aard van het creatieve vak. Ontwerpers zijn optimisten, dus zullen dit onderwerp met veel positiviteit benaderen. In plaats van bij de pakken neer te zitten, storten zij zich met alle creatieve energie en inventiviteit op deze uitdaging'

ON TOUR

DUTCH DESIGN WEEK

Tracy Metz had het al voorspeld: de tour over de Dutch Design Week wordt een uur van frustratie: zó veel te zien en zó weinig tijd. In een uur hebben we drie verschillende onderdelen van de Dutch Design Week bezocht om inspiratie op te doen.

CLIMATE ACTION CHALLENGE NOMINEES

Na erover gehoord te hebben in de introductie van Dagan Cohen was het ook tijd om te gaan kijken: De 35 genomineerden van The Climate Action Challenge stonden tentoongesteld in het Klokgebouw.
Een internationale jury van experts in design, sociale ondernemingen en klimaatwetenschap bepalen de winnaars op 23 november tijdens de WDCD Live in São Paulo.

De genomineerden en de rest van de challenge zijn ook nog te bekijken via *challenge.whatdesigncando.com*

BRABANT LIVING LAB

What's Next?
Altijd al een kijkje in de toekomst willen nemen? In het Brabant Living Lab werden de bezoekers uitgenodigd om 'out of the box' mee te ontwerpen aan oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Zo kon er de Foodgame worden gespeeld (met Gedeputeerde Spierings als quizmaster) over de toekomst van ons voedselsysteem. Ernaast de stand om met bezoekers in gesprek te gaan over ruimtelijke adaptatie: Think or Swim

THINK OR SWIM

Zuid-Nederland aanpassen aan het klimaat is een fikse klus. Maar we doen het met z'n allen. Overheden, designers en bezoekers van DDW gingen in de stand van Think of Swim! samen in gesprek over klimaatadaptatie. Centraal stond de vraag: Hoe zou je geld verdienen aan het veranderen van het klimaat? Een prikkelende vraag waarmee tijdens de Dutch Design Week negen dagen lang onderzocht werd waar de energie van mensen zit als het gaat over klimaat. Welke thema's komen vaak aan de orde, welke ideeën hebben mensen zelf en hoe kijken mensen aan tegen de rol van de overheid en hunzelf? De resultaten worden in de vervolgstappen van het Design Thinking proces gebruikt, op zoek naar nieuwe frames en prototypes voor oplossingen.

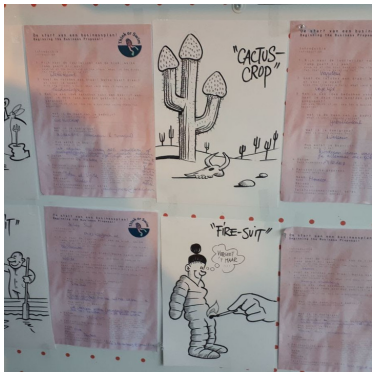

EMBASSY OF FOOD

Agri meets Design stond met een glazen kas vol groen op het Ketelhuisplein waar bezoekers werden geprikkeld om na te denken over de toekomst van ons voedsel. Creatieve denkers en doeners zette het voedselsysteem op zijn kop.
In deze Embassy of Food kon je luisteren, proeven, ruiken en kijken naar werk van over de hele wereld.

HET GESPREK

DICK RIJKEN - LECTOR INFORMATIETECHNOLOGIE EN SAMENLEVING AAN DE HAAGSE HOGESCHOOL

Dick Rijken is daarnaast directeur van STEIM, een lab voor elektronische live performance, en bestuurslid van No Academy, een in-situ opleiding voor Social Design. Hierin wordt een vakgebied ontwikkeld waarbij juist in de buitenwereld wordt ingegrepen. Kunstenaars plaatsen ingewikkelde vraagstukken in een nieuw kader, waardoor heel andere visies en onvoorziene oplossingen opduiken.

STEFAN KUKS- WATERGRAAF VECHTSTROMEN EN VOORZITTER LANDELIJKE STUURGROEP RUIMTELIJKE ADAPTATIE

Stefan Kuks heeft een grote interesse in innovatie en water governance. Hij combineert zijn werk voor het waterschap daarom met zijn functie als hoogleraar Water Governance aan de Universiteit van Twente. Daarnaast is Stefan Kuks lid van het Innovatie Beraad van Ministerie van Infrastructuur en Milieu. 'Innovatie kun je niet van bovenaf verzinnen, het moet ook van onderaf komen. Uit het échte leven.'

KENNIS

Tracy: “Ik ben geïnteresseerd in water, maar ik weet er technisch niets van. Wat is het risico als je mensen betrekt en kennis te veel op afstand zet?”

Stefan: “Daar wordt die spannend. Waterschappen zijn doe-organisaties, mensen zeggen: doe gewoon je ding! Maar zelfs bij iets vanzelfsprekends als een dijk, speelt dat ‘de dijk van iedereen is’. En daarom is het belangrijk dat we mensen die op en aan de dijk wonen laten meepraten over de inrichting van de dijk. Ook omdat duidelijk is dat we niet 100% veiligheid kunnen bieden. Expertise is dus belangrijk, maar we moeten meer vrijheidsgraden inbouwen.”
“En ook bij bijvoorbeeld het ruimte maken voor een beek. Als we het hadden moeten afdwingen, had het heel veel geld gekost. Maar door het eerst te vragen aan mensen sluit het veel beter aan en is het vaak ook nog vele malen goedkoper."
“Daarom is ook governance thinking zo belangrijk. Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is gestart met: kwetsbaarheden in kaart brengen, partijen om tafel om een risicodialoog voeren en dan samen oplossingen bedenken.”

Dick: “Ik zie een nieuw maatschappelijke middenveld ontstaan, waarbij burgers, overheden, marktpartijen en professionals samenwerken. En je zoekt het samen uit.

Tracey: “Is dat niet heel erg betutteld?”

Dick: “Nee, zeker niet. Als partijen samenwerken moeten ze ook naar elkaar toegroeien. De burger moet formaliseren en de overheid informaliseren. Neem het snoeien van een berm.

NIEUW MAATSCHAPPELIJK MIDDENVELD

De overheid heeft 6 redenen om daarnaar te kijken, maar voor de burger is er maar 1: ziet het er netter uit. Die zien de andere 5 risico’s niet. Maar in de ontmoeting werden issues met groen in no time opgelost. Dat kun je leren in een netwerksamenleving. Wie moet wat doen, moeten we heel serieus nemen. Je kunt niet zeggen: ga het maar allemaal zelf doen. Kijk maar eens op de internetpagina’s van de bouwmarkten. Daar staat tegenwoordig heel veel kennis op met filmpjes hoe je het moet doen.”

BELEVINGSFENOMEEN

Tracy: “Veiligheidsnormen zijn veel te abstract. Veiligheidskunde is typisch zo’n vak dat schippert tussen het technische fenomeen van risico en meer belevingsfenomeen van veiligheid. In de ingenieurswereld wordt gesproken over overstromingen van eens in de 10.000 jaar versus iemand die een plaatje online plaatst dat hevige emotie oproept en iedereen wordt gelijk bang.”

Stefan: “Neem Amsterdam. Als je loopt van het CS naar de Dam gaat precies bij Hotel Victoria de overstromingsnorm over van eens in de 1250 jaar naar eens in de 10.000 jaar. Daarom moet je in het IJkwartier heel anders bouwen dan achter de zeedijken. En elk schaalniveau vraagt zijn eigen oplossingen.

Grote volumes bergen kun je niet overlaten aan bewoners, zoals het aanleggen van de waterbergende parkeergarage in Rotterdam. Maar tegels uit je achtertuin halen kan de burger wel. Je zal het samen moeten aanpakken. Gemeenten en waterschappen moeten dan in staat zijn om grote groepen mensen te weten te mobiliseren.”

WAT MENSEN DRIJFT

André: “Designers kunnen iets en zou dat in handen van ambtenaren en bestuurders niet tot iets moois kunnen leiden? Maar er lijkt iets te bestaan in organisaties waardoor we hebben afgeleerd om in je functie ook mens te zijn. Dan kom je in een spanningsveld. Wat er dan vaak nodig is, is ontwerpende ruimte in de organisatie om met heel open vizier naar buiten te gaan en kijken wat mensen drijft.”

Stefan: “Ik vraag me af of bij bestuurders weerstand zit om Design Thinking toe te passen. Bij waterschappen moeten de projectleiders meters maken en harde doelen realiseren. Dat zijn projectresultaten met strakke termijnen die ze vaak van diezelfde bestuurders krijgen. Als ze dan wordt gevraagd om ook nog Design Thinking toe te passen wordt het heel moeilijk om het proces onder controle te houden. Daar zit een spanningsveld.”
"Neem het voorbeeld van het vervangen van een stuw. Laat dan ook ontwerpers meekijken. Gebruik andere materialen en denk in andere vervangingstermijnen. Of laat zelfs de oplossing helemaal open: doe maar geen stuw meer, maar iets anders dat dezelfde functie vervuld. Dan creëer je zoveel ruimte in het proces dat een bestuurder onrustig wordt."

MENSELIJKHEID

Johan van de Hout: "Je hoeft burgers weinig uit te leggen, en het is niet moeilijk om te zeggen: "dit is het probleem, wat denk jij ervan?" Het is veel ingewikkelder om uit te leggen hoe Provinciale Staten werkt en hoe de organisatie in elkaar zit. Maar daar moet je ze niet mee lastig vallen."

Dick: "Ik heb ook liever je mensen dan je geld. Geef mij maar ambtenaren die mee kunnen denken in dat hele complexe denkproces. Waar designers goed in zijn, is het koppelen van belangrijke menselijke waarden aan beleving. Dan weet je waarom je het doet. Die verbinding moet je maken. Ik zeg wel eens tegen de overheden: "jullie zijn je menselijkheid kwijt in de manier waarop je het hebt georganiseerd.”

IN JE FUNCTIE OOK MENS ZIJN

BELEVING

Carleen Mesters (projectleider green deal groene daken): “Je hoort vaak: Mensen vinden het moeilijk, moet je het verplichten? Ik moest denken aan een voorbeeld in Enschede. Groene daken worden vaak geassocieerd met vlakke daken. In dit project met sociale woningbouw heeft iemand ecopannen bedacht voor schuine daken. Dat vinden we fantastisch: ze bufferen water, zorgen voor temperatuurdemping – met als negatieve bijvangst dat de was minder snel droogt, maar als positieve bijvangst dat het geluid van de weg eromheen wordt gedempt. Dat hadden ze zelf nooit verzonnen, maar door het betrekken van de beleving van mensen en de aanpak van design thinking is het er wel.”

DAT HADDEN ZE ZELF NOOIT VERZONNEN

BEDREIGD?

Tracey: "Hoe ervaart een designer de samenwerking met overheden?"

Hugo Schuitemaker (fotograaf en social designer): "Ik kan zeggen dat het alleen werkt als ik gecoacht word. Als ik in mijn eentje in het overheidsbestel moet bestieren raak ik de weg kwijt. We spreken elkaars taal niet. De laag ertussen zorgt dat het klikt. "

Tracey: "Voelen bestuurders zich door jou bedreigd? "

Hugo: "NEE!"

Tracey: "Maar jij hebt ook niet dhet probleem dat een projectleider zijn doelstelling niet haalt."

Hugo: "Nee, ik kijk vanuit mijn eigen systeem. Maar zie wel de uitdaging waar de systemen elkaar beïnvloeden. En dat is spannend."

VERTROUWEN

Tracey: André vertelde dat als je dezelfde vraag op een andere manier stelt, het voor mensen meer betekent, je zoveel meer respons krijgt.

Dick: Er is een hele eenvoudige vraag die altijd werkt: waar gaat het over? Wees niet te snel tevreden zijn met het antwoord. Welke menselijke emoties zitten er achter? Je moet tot op de bodem gaan. Wat zit er achter? Achter een emotie, ... Uiteindelijk gaan alle processen van handelen van overheden om vertrouwen. Het organiseren van vertrouwen; dat is de kernwaarde. Omgaan met vertrouwen moet een permanente dialoog zijn. Een heel volwassen gesprek over hoe organiseren we vertrouwen in een project geeft al een heel ander beeld. Dat is een heel andere manier van verantwoording afleggen”

OMGAAN MET VERTROUWEN MOET EEN PERMANENTE DIALOOG ZIJN

LEIDERSCHAP

Tracey: "Je moet wel zorgen dat het land op orde is en dat vereist leiderschap. "

Stefan: "Creatieve mensen moeten doen waar ze goed in zijn. Reframen en ons uitdagen. Dat levert geweldige dingen op, zoals we hier op de DDW zien. Goed leiderschap is bepalen hoeveel ruimte je geeft aan creativiteit. Dat is cruciaal en daar wordt ie voor mij spannend. Klimaatverandering gaat sneller dan we dachten en we moeten het ook nog op een andere manier gaan doen. Daarvoor is het belangrijk om de juiste momenten te benutten, bijvoorbeeld bij vervanging of onderhoud als de straat toch al open gaat. Daar ligt de uitdaging voor de samenleving om innovatie toe te laten in de stad."

GROTE UITDAGINGEN

Dagan: "Je moet daarbij wel bedenken of je in je proces designers toelaat om hun ding te doen of dat je met designers een heel ander proces in gaat. "

Stefan: "Als ik kijk naar min eigen waterschap, dan ligt daar de grote uitdaging hoe we dat in de eigen organisatie laten gebeuren. Bemoedigend is dat in top 5 prioriteiten maar bij één het woord ‘water’ voorkomt: klimaatadaptatie en energietransitie, circulaire economie, digitale transformatie, assetmanagement en waterkwaliteit. Wat we onze mensen voorhouden is dat dit de grote thema’s zijn die leidend moeten zijn in ons werk. Dit gaat hoe dan ook binnen 5 tot 10 jaar ons werk bepalen en daar moeten jullie over nadenken.”

WOW, WAT IS HIER AAN DE HAND?!

Johan: "Ik heb deze week meer gezien, dan ik in 1 jaar kan verwerken. Je ziet soms dingen, waarvan je denkt: waarom doen we dat niet allang? Innovatie en design toevoegen komen met oplossingen die je begrijpt of je anders naar dingen laat kijken. Ontregelen is misschien wel ingewikkelder, maar geeft ook weer kansen. Want NL is nogal erg van de regeltjes."

Peter: "Ik kom hier elk jaar weer terug, omdat dit de plek is waar je aan het denken wordt gezet. Je wordt vaak al snel in de stand gezet: bewijs het maar dat het nuttig was en werkt. Maar ik zit hier puur in de inspiratiestand! Ik ben hier om me te verwonderen. Mensen die hier voor het eerst komen, al is het maar voor een half uur, denken: wow wat is hier aan de hand?! "

SLOTWOORD

Peter: "Beide heren weten het ongelooflijk knap te verwoorden. Dat probeer ik te onthouden, want af en toe moet je toch in de stand komen te staan, dat je rationaliseert wat je intuïtief al voelde. Onze einddoelen - die maatschappelijke gedreven zijn - komen altijd bij het water uit. Al heb je het er niet over. Wij als overheden en bedrijven kunnen Design Thinking en reframing toevoegen aan de opgaven. Bijvoorbeeld bij de uitvraag aan de markt bij elke investering eisen dat het circulair, klimaatbestendig, energieneutraal is. Anders krijg je weer een oude weg. Daarvoor moeten onze eigen mensen en de burger geëquipeerd worden; en we doen dat hier bijvoorbeeld in onze stand Think or Swim met empatisch onderzoek. Dan ervaar je hoe moeilijk het is om iemand in een andere stand naar dit probleem te laten kijken, maar na 5 minuten lukt dat! Je moet bestuurders, ambtenaren en burgers meenemen en in staat stellen om die rol te spelen, dat komt niet vanzelf. Er zit veel meer in de samenleving dan we er nu uithalen! "

Johan: "We moeten ook los laten en bestuurders en ambtenaren moeten niet bang zijn waar burgers mee komen. Die komen niet met idiote ideeën, want die mensen wonen in die straat en weten wat er leeft. Ze komen juist vaak met hele praktische oplossingen."

In dit project zijn betrokken

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

Waterschap De Dommel

Waterschap Rivierenland

Waterschap Aa en Maas

Waterschap Brabantse Delta

waterschap limburg

provincie limburg

Gemeente Breda

Gemeente Boxmeer

EINDHOVEN

TILBURG

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Provincie Noord-Brabant